

HALK SAĞLIĞI ARAŞTIRMA VE UYGULAMALARI DERGİSİ

www.hasaud.com

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Bir Üniversitenin Hemşirelik ve Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Obezite ile İlgili Önyargılarının Belirlenmesi

Determination of Prejudices Related to Obesity of Nursing and Physical Therapy and Rehabilitation Department Students of a University

Batuhan Horasan¹, Selma Karabey²¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0003-1303-8465² Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0002-2964-3056**ÖZET**

Sağlık çalışanlarının obez kişiler üzerindeki önyargı durumu halk sağlığı açısından sağlık eşitsizlikleri başta olmak üzere sağlık hizmetlerinde sorunlara neden olabilmektedir. Bu kapsamda çalışmamızda hemşirelik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin obezite önyargı düzeyini belirlemek ve obezite önyargı durumunu etkileyen etmenlerin saptanması amaçlanmıştır. Kesitsel tipte olan çalışmanın evrenini 2022-2023 yılında bir üniversitenin hemşirelik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerinde öğrenim gören son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada tam sayım yöntemi uygulanmış olup, evrenin %83,6'sına ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Öğrencilerin önyargı durumları GAMS-27 ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde SPSS 17 istatistik paket programı kullanılmış olup istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $22,96 \pm 3,12$ yıldır. Öğrencilerin %77,7'si kadındır. Öğrencilerin %53,5'i fizik tedavi ve rehabilitasyon, %46,5'i hemşirelik bölümünde öğrenim görmektedir. GAMS-27 obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalaması $78,1 \pm 11,91$ olup, kesme noktalarına göre öğrencilerin %54,1'i obeziteye karşı önyargıya eğilimli, %27,7'si obeziteye karşı önyargılı ve %18,2'si obeziteye karşı önyargısız bulunmuştur. Obezite önyargısı ile cinsiyet ($p<0,05$), obez bireylere karşı önyargılı olduğunu belirtme ($p<0,001$) ve aile bireylerinde fazla kilolu/obez birey olma ($p<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Yapılan çoklu analizle değerlendirildiğinde ise erkeklerde ve aile bireylerinde fazla kilolu/obez birey olmayanlarda obez bireylere yönelik önyargı daha yüksek olarak saptanmıştır. Bu çalışmada bir üniversitenin hemşirelik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerindeki son sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun obezite ile ilgili önyargıya eğilimli olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızın mevcut durumun değerlendirilmesine ve bu alandaki ihtiyaçların belirlenmesine fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Obezite önyargısı, GAMS-27, Üniversite Öğrencisi**ABSTRACT**

The prejudice of health professionals on obese people may cause problems in health services, especially health inequalities in terms of public health. In this context, our study aimed to determine the obesity prejudice level of nursing and physiotherapy and rehabilitation department students and to determine the factors affecting obesity prejudice. The population of the cross-sectional study consisted of senior year students studying in nursing and physiotherapy and rehabilitation departments of a university in 2022-2023. Complete census method was applied in the study and 83.6% of the population was reached. A questionnaire was used as a data collection tool. The prejudice status of the students was determined using the GAMS-27 scale. SPSS 17 statistical package program was used to analyze the data and statistical significance level $p<0.05$ was accepted as significant. The mean age of the students participating in the study was 22.96 ± 3.12 years. 77.7% of the students were female. 53.5% of the students were studying in the department of physical therapy and rehabilitation and 46.5% in the department of nursing. The mean total score of GAMS-27 obesity prejudice scale was 78.1 ± 11.91 and according to the cut-off points, 54.1% of the students were prone to obesity prejudice, 27.7% were prejudiced against obesity and 18.2% were not prejudiced against obesity. A statistically significant difference was found between obesity prejudice and gender ($p<0.05$), stating that they were prejudiced against obese individuals ($p<0.001$) and having overweight/obese family members ($p<0.05$). When evaluated by multiple analysis, prejudice against obese individuals was found to be higher in males and those who did not have overweight/obese family members. In this study, it was determined that the majority of senior students in nursing and physiotherapy and rehabilitation departments of a university were prone to prejudice about obesity. It is thought that our study will be useful in evaluating the current situation and determining the needs in this field.

Keywords: Obesity, Obesity prejudice, GAMS-27, University Student**Sorumlu Yazar:** Batuhan Horasan, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye**E-posta:** batuhan_horasan@hotmail.com

Geliş tarihi: 24.06.2024; Kabul tarihi: 10.09.2024

© Halk Sağlığı Araştırma ve Uygulamaları Dergisi, HASUDER tarafından yayınlanmaktadır. Telif Hakları HASUDER'e aittir.

GİRİŞ

Obezite, günümüzde önemli bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmekte olup, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, vücuttaki yağ oranının sağlıklı ciddi şekilde etkileyecek düzeyde olması olarak tanımlanmaktadır (1,2).

Obezitenin değerlendirilmesinde deri kıvrım kalınlığı, bel çevresi ve bel/kalça oranı gibi çeşitli parametreler olmakta birlikte Beden Kitle İndeksi (BKİ) en yaygın kullanılan basit yöntemlerden biridir. Bu indeks kilogram cinsinden vücut ağırlığının, metre cinsinden boy uzunluğunun karesine bölünmesi ile hesaplanmakta olup, DSÖ tarafından yetişkinler için 25,00-29,99 kg/m² fazla kilolu; ≥30,00 kg/m² obez olarak kabul edilmektedir (1,3).

Multifaktöriyel bir hastalık olan obezitenin nedenleri arasında; yanlış beslenme, sedanter yaşam tarzı, hormonal bozukluklar, genetik faktörler ve psikososyal etmenler gibi pek çok faktör birbiriyle ilişkili olarak gösterilebilir (4,5).

Dünya'da obeziteli birey sayısı 1975'ten bu yana yaklaşık üç katına ulaşmıştır. 2016 yılındaki DSÖ verileri incelendiğinde 18 yaş ve üzeri yetişkinlerin %39'u (yaklaşık 1,9 milyar) aşırı kilolu ve %13'ü (yaklaşık 650 milyon) obez olduğu belirtilmiştir (1).

Türkiye'de de tüm dünyada olduğu gibi obezite prevalansı giderek artmaktadır (6,7).

"Türkiye Diyabet, Obezite ve Hipertansiyon Epidemiyolojisi Araştırması-I (TURDEP)" çalışmasında obezite sıklığı genel toplumda %22,3 olarak belirtilmiştir. Daha sonra yapılan TURDEP-II çalışması, 1998'de yetişkinlerde %22,3 saptanmış olan obezite sıklığının 2010'da %31,2'ye yükseldiğini ortaya koymuştur. Bu veri, obezitenin bu dönemde %40 arttığını göstermektedir (8).

Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırmasında yetişkinlerin %34,6'sının fazla kilolu, %27,4'ünün obez ve %2,9'nun morbid obez olduğu saptanmıştır (9).

Obezite, ülkelerin sağlık harcamalarında önemli bir paya sahiptir. Aynı zamanda pek çok kronik hastalıklara (hipertansiyon, diyabet ve kanser vb.) yakalanma riskini arttıran önemli bir faktördür (10,11). Obezite, fiziksel problemlere ek olarak psikolojik ve sosyal problemlere de neden olmaktadır (12,13).

Obez bireyler sıklıkla; "çekici olmayan, iradesiz, tembel, hareketsiz, yavaş, bencil, yemeyi seven, dayanıksız, başarısız, dağınık, motivasyonu az, değersiz, endişeli, biçimsiz, özgüveni eksik ve olumsuz beden algısına sahip" olarak damgalanmakta, kiloları sebebiyle suçlanmakta ve önyargılı davranışlarla karşılaşmaktadır (14).

Önyargı, doğru olmayan yargılama sürecinin sonucunda ortaya çıkan, belirli bir insan grubuna veya bu grubu oluşturan bireylere karşı genellikle olumsuz bir tutumu ifade eden bir kavramdır (15). Obezite önyargısı

ise; bireylere fazla kiloları sebebiyle gösterilen olumsuz tutum ve inançlardır (16).

Bireyler hayatının farklı dönemlerinde bulunabileceği, eğitim, iş ve sağlık hizmeti gibi ortamlarda genellikle obezite önyargısına maruz kalmaktadırlar (17).

Günümüzde obez bireylerin medyada ve sosyal ortamlarda genellikle olumsuz değerlendirilmesi toplumdaki bireylerin bu algıyı benimseyerek obezlere karşı önyargı geliştirmesine sebep olabilmektedir (18). Obezite önyargısı sağlık çalışanlarının tutumlarında ayrımcılığı beraberinde getirmektedir. Bu durum yapılan çalışmalarda obez bireylerin sağlık hizmeti alımlarında aksamalara neden olduğu belirtilmiştir (19-21). Sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin obeziteye yönelik önyargı durumları incelendiğinde önyargısız olma oranlarının (%5-%26) çok düşük olduğu görülmektedir (14,22-24).

Nitekim sağlık profesyonellerinin mesleki yaşamlarında ayırım gözetmeksizin eşit tutum ve davranış içerisinde olması gerekmektedir (25). Bu noktada geleceğin sağlık çalışanları olacak üniversite öğrencilerine yönelik, henüz iş hayatına başlamadan önce yapılacak çalışmaların, sağlık eşitsizliği başta olmak üzere sağlık hizmetinde aksamalara neden olabilecek obezite önyargısının önlenmesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma bir üniversitenin hemşirelik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerindeki öğrencilerin obezite önyargı düzeylerini belirlemek ve obezite önyargı durumunu etkileyen etmenleri saptamak amacıyla yapılmıştır. Çalışmamızın sonuçlarının bu konuya dikkat çekerek sağlık çalışanları arasında obeziteye ilişkin önyargıları azaltmaya yönelik çalışmalarını teşvik etmesi beklenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi ve Zamanı

Bu çalışma kesitsel tipte gözlemsel bir araştırma olup Ekim 2022-Mart 2023 arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni

Çalışmanın evrenini bir üniversitesinin hemşirelik ve fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Lisans eğitimlerini bitirmek üzere olmaları sebebiyle son sınıf öğrencileri tercih edilmiştir. Çalışmada tam sayım yöntemi ile tüm evrene erişilmesi hedeflenmiş olup, evrenin (380) %83,6'sını (n:318 öğrenci - hemşirelik 148 öğrenci; fizyoterapi ve rehabilitasyon 170 öğrenci) çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan öğrenciler oluşturmuştur. Geriye kalan 62 öğrencinin 22'si ankete katılım sağlamak istememiş, 20'si ise anketleri eksik ve hatalı doldurması ve 20 öğrenciye de ulaşılamaması nedeniyle çalışmaya dahil edilememiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, sınıf ve staj ortamında, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile araştırma hakkında kısa bir bilgi verilip, öğrencilerin

onamı alınarak toplanmıştır. Basılı olarak dağıtılan veri toplama formlarını araştırmacının gözetimi altında öğrencilerin kendileri doldurmuştur. Veri toplama formu iki bölümden oluşmaktadır: 1. bölüm, 16 sorudan oluşan "Birey Tanıtım Formu", 2. bölüm ise "GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği" içermektedir.

1- Birey Tanıtım Formu:

Bu bölüm araştırmacı tarafından literatür taranarak hazırlanan cinsiyet, yaş, boy, kilo, okuduğu bölüm, sınıf, anne/baba eğitim durumu, kalınan yer, aile gelir düzeyi, obez bireylere karşı tutumu vb. sorulardan oluşmaktadır.

Beden kitle indeksi, ağırlık/boy² (kg/m²) formülünden yola çıkılarak hesaplanmıştır. BKİ düzeyleri, DSÖ'nün kesme noktalarına göre zayıf (<18,50 kg/m²), normal (18,50-24,99 kg/m²), fazla kilolu (25,00-29,99 kg/m²) ve obezite (≥30,00 kg/m²) durumlarına göre sınıflandırması yapılmıştır (26).

2-GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği:

GAMS-27 obezite önyargı ölçeği, araştırmacıların isimlerinin baş harfleri verilerek adlandırılmıştır. Bu ölçek 2015 yılında Ercan ve arkadaşları tarafından sağlıklı ilgili eğitim alan öğrencilerin obezite ile ilgili önyargılarını ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, yirmi yedi maddeden oluşmaktadır (min-maks: 27 – 135). Ölçekten elde edilen toplam puanın yükselmesi, önyargı düzeyinin arttığını ifade etmektedir. Ölçek; "kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde Likert Ölçeğine göre derecelendirilmiştir. Ölçeğin kesim noktalarına göre, 68,00 puan ve altı alanlar önyargısız olarak, 68,01-84,99 arasında puan alanlar önyargıya eğilimli olarak, 85,00 ve üzeri puan alanlar ise önyargılı olarak sınıflandırılmıştır. Bu ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,847 olarak saptanmıştır (27).

Veriler lojistik regresyon modelinde değerlendirilirken önyargısız olan grup referans grubu olarak kodlanırken, önyargıya eğilimli ve önyargılı grup risk grubu şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistik analizinde SPSS 17 programı kullanılmış olup; yapılan istatistikler, sayı, yüzdelik, aritmetik ortalama ve standart sapma ile ifade edilmiştir. Yanıtların normal dağılıma uygunluğu, Kolmogorov-Smirnov analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Veriler, iki grup veya ikiden fazla grup karşılaştırmalarına göre, Mann Whitney U veya Kruskal Wallis-H testleri ile incelenmiştir. Obezite önyargı durumuna etki eden faktörleri saptamak için çok adımlı lojistik regresyon (Backward) analizi uygulanmıştır. Sonuçlarda, p<0,05 düzeyi istatistiksel olarak anlamlı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Onayı

Çalışma protokolü yerel Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na sunulmuş, Etik Kurul'un 25/11/2022 tarih ve

21 sayılı yazısı ile uygunluğu onaylanmıştır. Çalışmanın yapılacağı ilgili kurumdan uygulama izni ve GAMS-27 ölçeğini geliştiren ölçek sahibinden ölçek kullanım izni alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmamıza katılan öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri değerlendirildiğinde yaş ortalaması 22,96 ± 3,12 olup, %77,7'si (247) kadındır. BKİ ortalaması 22,51 ± 3,78 kg/m² olan öğrencilerin %23'ü fazla kilolu/obez olarak saptanmıştır. Öğrencilerin %46,5'i (n=148) hemşirelik ve %53,5'i (n=170) fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %34'ü anne eğitim durumunun ilkökul olduğunu, %28,6'sı baba eğitim durumunun ilkökul olduğunu, %35,2'si devlet yurdunda kaldığını, %51,6'sı gelirinin giderine eşit olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %90,9'u obez bireylere karşı önyargısız olduğunu, %68,9'u kendisinin normal/ortalama ağırlıkta olduğunu, %57,2'si yaşamında fazla kilolu/obez olduğu bir dönem bulunduğunu, %58,2'si ailesinde fazla kilolu/obez birey bulunmadığını ve %74,2'si yakın çevresinde fazla kilolu/obez birey bulunduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Çalışmamızda GAMS-27 obezite önyargı ölçeği puan ortalaması 78,1 ± 11,91 (min-maks: 36,0 – 110,0) saptanmış olup, buna göre öğrencilerin %54,1'inin önyargıya eğilimli, %27,7'sinin önyargılı ve %18,2'sinin önyargısız olduğu bulunmuştur (Tablo 2).

Obezite önyargı ölçeği puan ortalaması ile BKİ, bölüm, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğrencilerin kaldığı yer, gelir durumu, kilo yönünden kendini tanımlama, hayatlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma ve yakın çevresinde fazla kilolu/obez bulunması (arkadaş, komşu vb.) gibi değişkenlerle arasında anlamlılık saptanmamıştır (p>0,05). Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalaması ile cinsiyet durumu karşılaştırıldığında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek önyargı düzeyinde olduğu saptanmıştır (p=0,003). Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalaması ile obez bireylere karşı tutumu sorusuna verdiği cevaplar karşılaştırıldığında önyargılı olduğunu belirtenlerin önyargı düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (p<0,001). Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalaması ile ailesinde fazla kilolu/obez birey bulunma durumu karşılaştırıldığında, ailesinde fazla kilolu/obez birey bulunan öğrencilerin önyargı düzeyinin daha düşük olduğu saptanmıştır (p=0,003) (Tablo 3).

Obezite önyargı durumuna etki eden faktörleri araştırmak için yapılan regresyon analizinde; erkek olma (OR 2,704; %95 GA 1,098-6,660; p=0,030) ve aile bireylerinde fazla kilolu/obez birey olmama (OR 1,807; %95 GA 1,009-3,236; p=0,047) durumları etkili olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Öğrencilerin Obezite ile İlgili Önyargılarının Belirlenmesi
Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri (n=318)

	Ort ± SS (Min - Maks)	n	%
Yaş (yıl)	22,96 ± 3,12 (19,0 - 40,0)		
Cinsiyet			
Erkek		71	22,3
Kadın		247	77,7
BKİ (kg/m²)	22,51 ± 3,78 (15,6 - 34,6)		
BKİ Grup			
Zayıf (18,49 ve altı)		39	12,2
Normal (18,5- 24,99)		206	64,8
Fazla kilolu/obez (25,0 ve üstü)		73	23,0
Bölüm			
Hemşirelik		148	46,5
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon		170	53,5
Anne Eğitim Durumu			
Okuryazar değil		30	9,4
Okuryazar		38	11,9
İlkokul mezunu		108	34,0
Ortaokul mezunu		46	14,5
Lise mezunu		68	21,4
Üniversite ve üstü		28	8,8
Baba Eğitim Durumu			
Okuryazar değil		8	2,5
Okuryazar		32	10,1
İlkokul mezunu		91	28,6
Ortaokul mezunu		61	19,2
Lise mezunu		69	21,7
Üniversite ve üstü		57	17,9
Eğitim Hayatı Boyunca Kalınan Yer			
Ailemle birlikte		98	30,8
Arkadaşımla birlikte evde		34	10,7
Tek başıma evde		63	19,8
Özel yurttta		11	3,5
Devlet yurdunda		112	35,2
Gelir Durumu			
Gelirim giderimden az		116	36,5
Gelirim giderime eşit		164	51,6
Gelirim giderimden fazla		38	11,9
Obez Bireylere Karşı Tutum			
Önyargılıyım		29	9,1
Önyargısızım		289	90,9
Kilo Yönünden Kendini Tanımlama			
Zayıf		49	15,4
Normal/ortalama ağırlıkta		219	68,9
Fazla Kilolu/Obez		50	15,7
Kendini Fazla Kilolu/Obez Bulduğu Bir Dönem			
Evet		182	57,2
Hayır		136	42,8
Ailede Fazla Kilolu/Obez Birey Varlığı			
Evet		133	41,8
Hayır		185	58,2
Yakın Çevrede Fazla Kilolu/Obez Birey Varlığı (arkadaş, komşu vb.)			
Evet		236	74,2
Hayır		82	25,8

BKİ: Beden Kitle İndeksi, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum

Tablo 2. Öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeğinin Toplam Ortalama Puanı ve Kesme Noktalarına Göre Dağılımı (n=318)

	Ort ± SS (Min - Maks)	n	%
Obezite Önyargı Ölçeği Toplam Puan Ortalaması ve Alınan Min-Maks. Puanlar	78,1 ± 11,91 (36,0 - 110,0)		
Obezite Önyargı Ölçeği Kesme Noktaları			
Önyargsız (68,00 ve altı)		58	18,2
Önyargıya Eğilimli (68,01-84,99)		172	54,1
Önyargılı (85,00 ve üstü)		88	27,7

Ort: Ortalama, Min:Minimum, Maks:Maksimum

Tablo 3. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Obezite Önyargı Düzeyi (n=318)

	Ort ± SS (Min - Maks)	Z / x ²	p
Cinsiyet			
Erkek	81,65 ± 10,65 (50,0 - 108,0)	Z=-2,931	0,003
Kadın	77,09 ± 12,08 (36,0 - 110,0)		
BKİ Grup			
Zayıf	76,36 ± 10,88 (43,0 - 94,0)	x ² =2,110	0,348
Normal	78,48 ± 12,59 (36,0 - 108,0)		
Fazla kilolu/obez	77,99 ± 10,41 (46,0 - 110,0)		
Bölüm			
Hemşirelik	78,42 ± 10,81 (36,0 - 103,0)	Z=-0,083	0,934
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	77,83 ± 12,82 (41,0 - 110,0)		
Anne Eğitim Durumu			
Ortaokul ve altı	78,42 ± 11,05 (43,0 - 106,0)	Z=-0,229	0,819
Lise ve üstü	77,36 ± 13,74 (36,0 - 110,0)		
Baba Eğitim Durumu			
Ortaokul ve altı	77,22 ± 11,61 (43,0 - 99,0)	Z=-1,248	0,212
Lise ve üstü	78,87 ± 12,15 (36,0 - 110,0)		
Eğitim Hayatı Boyunca Kalınan Yer			
Ailele birlikte	77,96 ± 12,42 (43,0 - 110,0)		
Arkadaşım ile birlikte evde	79,29 ± 14,89 (41,0 - 97,0)	x ² =3,118	0,538
Tek başıma evde	77,79 ± 11,92 (49,0 - 96,0)		
Özel yurttta	75,64 ± 16,58 (36,0 - 99,0)		
Devlet yurdunda	78,29 ± 9,95 (54,0 - 103,0)		
Gelir Durumu			
Gelirim giderimden az	77,80 ± 12,34 (41,0 - 110,0)	x ² =1,900	0,387
Gelirim giderime eşit	77,70 ± 11,29 (36,0 - 99,0)		
Gelirim giderimden fazla	80,79 ± 13,12 (50,0 - 108,0)		
Obez Bireylere Karşı Tutum			
Önyargılıyım	88,52 ± 11,32 (51,0 - 108,0)	Z=-5,264	<0,001
Önyargsızım	77,06 ± 11,48 (36,0 - 110,0)		
Kilo Yönünden Kendini Tanımlama			
Zayıf	78,12 ± 13,06 (43,0 - 99,0)	x ² =1,894	0,388
Normal/ortalama ağırlıkta	78,48 ± 11,71 (36,0 - 110,0)		
Fazla Kilolu/Obez	76,44 ± 11,72 (46,0 - 103,0)		
Kendini Fazla Kilolu/Obez Bulduğu Bir Dönem			
Evet	77,98 ± 11,71 (36,0 - 108,0)	Z=-0,620	0,535
Hayır	78,27 ± 12,22 (43,0 - 110,0)		
Ailede Fazla Kilolu/Obez Birey Varlığı			
Evet	75,80 ± 12,17 (36,0 - 106,0)	Z=-3,018	0,003
Hayır	79,76 ± 11,48 (43,0 - 110,0)		
Yakın Çevrede Fazla Kilolu /Obez Birey Varlığı (arkadaş, komşu vb.)			
Evet	77,55 ± 12,01 (36,0 - 110,0)	Z=-1,709	0,087
Hayır	79,70 ± 11,54 (41,0 - 99,0)		

Z: Mann Whitney U, x²: Kruskal Wallis H testi, Ort: Ortalama, Min:Minimum, Maks:Maksimum, BKİ: Beden Kitle İndeksi

Tablo 4. Öğrencilerin Obezite Önyargı Durumu Üzerinde Etkili Değişkenlerin Çoklu Analizlerin Değerlendirilmesi (n=318)

	OR	%95 GA'da OR	p
Cinsiyet			
Kadın	ref.		
Erkek	2,704	1,098-6,660	0,030
Aile Bireylerinde Fazla Kilolu/Obez Birey Varlığı			
Evet	ref.		
Hayır	1,807	1,009-3,236	0,047
Obez Bireylere Karşı Tutum			
Önyargsızım	ref.		
Önyargılıyım	5,807	0,765-44,100	0,089

*Modele Cinsiyet, Aile Bireylerinde Fazla Kilolu/Obez Birey Varlığı, Obez Bireylere Karşı Tutum, Yaş ve BKİ Grup değişkenleri dahil edilip lojistik regresyon analizi (backward) yapılmıştır.

**Nagelkerke R²: 0,079

TARTIŞMA

Çalışmamızda geleceğin sağlık çalışanları olacak hemşirelik ve fizik tedavi rehabilitasyon öğrencilerinin GAMS-27 obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalaması $78,1 \pm 11,91$ saptanmış olup, %54,1'i önyargıya eğilimli ve %27,7'si önyargılıdır. Benzer şekilde; Sert ve arkadaşlarının hemşirelik ve ebelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada obezite ölçek toplam puan ortalamasının $78,55 \pm 10,20$ olduğu ve bu öğrencilerin %51,3'ünün önyargıya eğilimli ve %23,5'inin önyargılı oldukları bildirilmektedir (14). İnci'nin hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin obezite ölçek toplam puan ortalamasının $78,73 \pm 11,54$ olduğu ve bu öğrencilerin %66,5'inin önyargıya eğilimli ve %12,5'inin önyargılı oldukları belirtilmiştir (28). Altınayak ve arkadaşlarının ebelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada obezite ölçek toplam puan ortalamasının $74,51 \pm 8,46$ olduğu ve bu öğrencilerin %69,9'unun önyargıya eğilimli ve %10,4'ünün ise önyargılı olduğu bildirilmiştir (24). Balalan ve arkadaşlarının hemşirelik, beslenme ve diyetetik ve ebelik öğrencilerinde yaptığı çalışmada obezite ölçek medyan puanının 78 (%25-%75 çeyreklik: 71,0-84,0) olduğu ve bu öğrencilerin %61,0'inin önyargıya eğilimli ve %22,3'ünün önyargılı oldukları belirtilmiştir (29). Çelik ve Duran'ın tıp fakültesi öğrencilerinde yaptığı çalışmada GAMS-27 toplam puan ortalamasının $78,6 \pm 9,29$ olduğu ve bu öğrencilerin %69,1'inin önyargıya eğilimli ve %21,4'ünün obeziteye karşı önyargılı olduğu bildirilmiştir (30). Koyu ve arkadaşlarının hemşirelik, beslenme ve diyetetik, fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada %53,6'sının obeziteye karşı önyargılı, %41,1'inin önyargıya eğilimli olduğu saptanmıştır (23). Yurt dışında yapılan çalışmalarda da önyargı düzeyinin yüksek oranlarda; hatta küresel bir sorun oluşturabilecek düzeyde olduğu belirtilmiştir (31,32). Çalışmamızın bulguları ülkemizde yapılan diğer çalışmalar ile benzerlik göstermekte olup, çalışmanın yapıldığı örneklemin çoğunluğunun (yaklaşık %74-%95 arası) obez bireylere karşı önyargıya eğilimli ve önyargılı olma durumu söz konusudur. Bu durum

üniversite öğrencilerinin obezite konusunda yetersiz bilgi düzeyinde olabileceğini ve obezitenin psikososyal boyutu konusunda farkındalık düzeylerinin istenen düzeylerde olmadığını düşündürmektedir. Ek olarak yurt dışında yapılan çalışmalarda belirtildiği gibi ülkemizde de obezite önyargısının yaygın oluşunun önemli bir sorun olduğu düşüncesindeyiz.

Çalışmamızda cinsiyetin obezite önyargı durumunu etkilediği ve erkeklerin kadınlara göre daha önyargılı olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Yıldız ve arkadaşlarının çalışmasında sağlıklı ilgili öğrenim gören öğrencilerde GAMS-27 obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalamasının cinsiyete göre değişkenlik gösterdiği ve erkeklerin daha önyargılı olduğu bildirilmiştir (33). Tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada GAMS-27 önyargı ölçeği toplam puan ortalaması açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark olduğu belirtilmiştir (30). Çalışmamızın aksine, İnci'nin hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada GAMS-27 obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalaması kadınlarda daha yüksek olduğu bildirilmiştir (28). Diğer bir çalışmada Sağlık Bilimleri ve Güzel Sanatlar fakültelerinde yapılan bir çalışmada Fat Phobia ölçek puanının kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir (34). Başka bir çalışmada da Aydın ve arkadaşlarının Denizcilik Fakültesi'nde, Meslek Yüksekokulu'nda, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi eğitim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada GAMS-27 obezite önyargı ölçeği ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (18). Benzer şekilde, hemşireler üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet durumu GAMS-27 obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalamasını etkilemediği belirtilmiştir (35). Başka bir çalışmada hemşirelik, beslenme ve diyetetik ve ebelik öğrencilerinde, cinsiyet durumu GAMS-27 obezite önyargı ölçeği puanını etkilemediği belirtilmiştir (29). Yapılan çalışmalarda cinsiyete göre obezite önyargı durumu çeşitlilik göstermektedir. Çalışmamızdaki erkek öğrenciler ideal vücut ağırlığına daha fazla önem veriyor olabilirler; ayrıca yapılan çalışmalardaki farklı faktörlerin

(örneklem grubu, ölçek türü vs.) cinsiyete yönelik önyargıları etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda öğrencilerden obez kişilere yönelik kendilerini önyargılı olarak tanımlayanların obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalaması çoklu analizde anlamlı saptanmamış olmasına karşın ikili analizlerde anlamlılık yüksek olarak saptanmıştır. Merdol'un 19-64 yaş aralığında olan yetişkin bireyler üzerinde yaptığı çalışmada obez bireylere karşı kendi tutumunu önyargılı olarak tanımlayanlarda obezite önyargısının en fazla olduğu belirtilmiştir (36). Yapılan bir çalışmada kendi obezite önyargı beyanlarına göre kendisini önyargılı olarak belirten öğrencilerin obezite önyargı ölçek puan ortalaması daha düşük saptanmıştır (22). Benzer bir şekilde üniversite öğrencilerinde yapılan başka bir çalışmada, obez bireylere karşı yaklaşımını önyargılı olarak belirten grubun obezite önyargı ölçek puanı daha düşük olduğu bildirilmiştir (29). Başka bir çalışmada da üniversite öğrencilerinin kendisini önyargı yönünden tanımlama ile ölçek toplam puan ortalaması ile ilgili anlamlı ilişki saptanmamıştır (18). Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında görülen bu farklı bulgular, kişilerin öz-değerlendirmelerinin gerçekliği açısından tereddüt uyandırmaktadır.

Çalışmamızda öğrencilerin aile bireylerinde fazla kilolu/obez kişi olmayanların obeziteye yönelik önyargı düzeyi daha fazla saptanmıştır. Çalışmamıza benzer olarak Usta ve arkadaşlarının Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada ailesinde obeziteli birey bulunan öğrencilerin, obez bireylere yönelik daha olumlu tutum sergiledikleri belirtilmiştir (37). Balalan ve arkadaşlarının hemşirelik, beslenme ve diyetetik ve ebelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ailesinde obeziteli birey bulunmayan öğrencilerin obezite önyargı ölçek puanı daha yüksek olduğu saptanmış ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (29). Çalışmamızdan farklı olarak hemşirelik fakültesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada ailesinde obeziteli birey bulunan öğrencilerin obezite önyargı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bu farklılığın istatistiksel anlamlı olduğu bildirilmiştir (38). Yapılan çalışmalarda ailede obez bireylerin olması kişilerin obezite önyargı düzeyini olumlu veya olumsuz yönden etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Bu çalışmada BKİ, okunulan bölüm, öğrencilerin kaldığı yer, kilo yönünden kendini tanımlama ve hayatlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma gibi değişkenlerin obeziteye karşı önyargılı olma durumunu etkilemediği saptanmıştır. Çalışmamıza benzer şekilde Sert ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada Obezite önyargı ölçeği puan ortalaması ile BKİ, öğrencilerin kaldığı yer, kilo yönünden kendini tanımlama ve hayatlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir (14). Başka bir çalışmada öğrencilerin HASAUD 2024; 2(2): 70-77

obezite önyargı ölçeği puan ortalamaları, BKİ, kilo yönünden kendini tanımlama, hayatlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma durumu arasında istatistiksel yönden bir anlamlılık saptanmamıştır (18). Terzi ve arkadaşları ile Uyanık ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalarda da okunulan bölümün obeziteye karşı önyargılı olma durumunu etkilemediği saptanmıştır (39,40). Çapar ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada BKİ durumunun obezite önyargı ölçeği puanını etkilemediği belirtilmiştir (35). Çalışmamızın yapılan diğer çalışmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmamızda gelir durumuna göre obezite önyargı ölçek toplam puan ortalaması anlamlı olarak değişmediği saptanmıştır. Benzer şekilde Altınayak ve arkadaşlarının ebelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalamaları ile gelir durumu arasında anlamlı bir ilişki belirtilmemiştir (24). Diğer bir çalışmada hemşirelik, fizyoterapi ve rehabilitasyon ile beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinde obezite önyargı ölçeği puanı ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (23). Çalışmamızın aksine hemşirelik fakültesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada obezite önyargı ölçeği toplam puan ortalamaları ile gelir düzeyi arasında anlamlı ilişki saptanmıştır (38). Çalışma sonuçlarının çeşitlilik göstermesi gelir düzeyi belirleme konusunda standart bir ölçü kullanılmamasından dolayı olabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamızda evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş olup, evrenin %83,6'sında sınırlı kalınmıştır. Daha yüksek oranlarda olmamasında; ülkemizde yaşanan deprem sebebiyle çalışma yapılan üniversitede öğrenci eğitimlerinin (stajlar hariç) yüz yüze eğitim modelinden online eğitim modeline geçiş olması nedeniyle her iki fakültenin son sınıf öğrencilerine daha çok stajlarda ulaşılabilmesi etkili olmuştur.

SONUÇ

Çalışmamızda hemşirelik ile fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde okuyan son sınıf öğrencilerin çoğunluğunun obezite ile ilgili önyargıya eğilimli olduğu saptanmakla birlikte obezite önyargı durumunu erkek olma ve ailesinde obez birey olmama durumları etkilediği saptanmıştır. Çalışmamızın sonuçlarının, sürdürülebilir sağlık hizmeti için sağlık eşitsizliklerine neden olabilecek obezite önyargı durumuna dikkat çekerek sağlık çalışanlarının obeziteye ilişkin önyargıları azaltmaya yönelik çalışmalarını teşvik etmesi beklenmektedir.

Ek olarak obezitenin fizyolojik bir sorun olmakta birlikte aynı zamanda psikososyal boyutları da olan bir sorun olması nedeniyle hemşire ve fizyoterapist adaylarına yönelik olarak, öğrencilik döneminde obezitenin fizyolojik boyutuyla birlikte psikososyal boyutunu da içeren dersler eğitim programına dahil edilmelidir.

Ayrıca ders içeriklerinde önyargıları değiştirmede etkili olabilecek obeziteli bireylere yönelik empati duygusunun kazanılmasını sağlayacak yazılı ve görsel materyaller, rol play ve dramaların yer aldığı eğitim yöntemleri kullanılabilir. Bunun yanı sıra sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin obez bireyler ile teması-iletişimi konusunda uygulamalı dersler eğitim programına eklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- WHO. Obesity and overweight. 2021. [Erişim Tarihi: 07.10.2022]. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/>.
- Arroyo-Johnson C, Mincey KD. Obesity epidemiology worldwide. *Gastroenterology Clinics of North America*. 2016;45:(4)571-579. doi: 10.1016/j.gtc.2016.07.012.
- Kaya A, Gedik V, Bayram F, vd. Hipertansiyon, obezite ve lipid metabolizması hekim için tanı ve tedavi rehberi. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği, Ankara 2009.
- Dülger H, Mayda AS. Bartın Üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde beslenme alışkanlıkları ve obezite prevalansı. *DÜ Sağlık Bil Enst Derg*. 2016;6:(3)173-177.
- T.C Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Sağlıklı Beslenme Ve Hareketli Hayat Dairesi Başkanlığı. Obezitenin nedenleri. 2023. [Erişim Tarihi: 12.07.2023]. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/obezite>.
- Kalan I, Yeşil Y. Obezite ile ilişkili kronik hastalıklar. *Mised*. 2010;23-24:78-81.
- Yıldırım AE, Altun R. Obezite ve mikrobiyota. *Güncel Gastroenteroloji*. 2014;18(1): 106-111.
- Sağlık Bakanlığı. Türkiye'de Obezite Cerrahisinin Obezite Tedavisindeki Yeri. 2014. [Erişim Tarihi: 11.10.2022]. <https://shgmargestddb.saglik.gov.tr/Eklenti/36797/0/turkiyede-obezite-cerrahisinin-obezite-tedavisindeki-yeri-30-06-2014pdf.pdf>.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü. Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması (TBSA) 2010: Beslenme Durumu ve Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi Sonuç Raporu. 2014.
- Berberoğlu Z, Hocaoğlu Ç. Küresel sağlık sorunu 'Obezite': Güncel bir gözden geçirme. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2021;8(3):543-552. doi:10.34087/cbusbed.886473.
- Baltacı G. Obezite ve Egzersiz, Ankara, Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2012.
- Ergül Ş, Kalkım A. Önemli bir kronik hastalık: çocukluk ve ergenlik döneminde obezite. *TAF Prev Med Bull*. 2011;10(2):223-230.
- Esin K, Şanlıer N. Çocukluk çağı obesitesinin psikososyal etkileri. *Beslenme ve Diyet Dergisi*. 2012;40(2):149-154.
- Sert H, Seven A, Çetinkaya S, Pelin M, Aygün D. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin obezite ön yargı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Online Türk Sağlık Bilim Derg*. 2016; 1(4):9-17.
- Paker M. Psikolojik Açından Önyargı ve Ayrımcılık. Ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Ve Eğitim Çalışmaları Birimi (seçbir) 2012.
- Welborn, SE. (2013). Comparison of obesity bias, attitudes and beliefs among undergraduate dietetic students, dietetic interns and practicing registered dietitians. (Master's Thesis) Electronic Theses and Dissertations, East Tennessee State University, ABD.
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. Birinci Basamak Sağlık Kurumları İçin Obezite ve Diyabet Klinik Rehberi. 1070: Ankara 2017.
- Aydın T, Erçelik ZE, Gönen B, Aydın D, Günşen U. Üniversite öğrencilerinin obezite ön yargılarının belirlenmesi. *BAUN Sağ Bil Derg*. 2020;9(2):67-74.
- Puhl R, Brownell KD. Bias, discrimination, and obesity. *Obesity Research*. 2001; 9:(12)788-805.
- Gudzune KA, Beach MC, Roter DL, Cooper LA. Physicians build less rapport with obese patients. *Obesity*. 2013;21:(10)2146-2152. doi:10.1002/oby.20384.
- O'Donoghue G, Cunningham C, King M, et al. A qualitative exploration of obesity bias and stigma in Irish healthcare; the patients' voice. *PLoS One*. 2021;16(11) e0260075. doi:10.1371/journal.pone.0260075.
- Altun, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Obezite İlişkin Önyargılarının Belirlenmesi. (Yüksek Lisans tezi) Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Koyu EB, Karaağaç Y, Miçooğulları Ş. Sağlık bilimleri öğrencilerinde obezite ön yargısı ve ilişkili etmenler. *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*. 2020;4(3):260-269. doi:10.25048/tudod.790209.
- Altınayak SÖ, Gür EY, Apay SE, Özkan H. Ebelik öğrencilerinin obez gebelere karşı önyargısı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017;20(3):201-207.
- Zengin N. "Sağlık Hakkı" ve sağlık hizmetlerinin sunumu. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi* 2010;1(1):44-52.
- WHO. A healthy lifestyle - WHO recommendations. 2010. [Erişim Tarihi: 11.10.2022]. <https://www.who.int/europe/news-room/factsheets/item/a-healthy-lifestyle---who-recommendations>.
- Ercan A, Ok MA, Kızıltan G, Altun S. Sağlık bilimleri öğrencileri için obezite önyargı ölçeğinin geliştirilmesi: GAMS 27-obezite önyargı ölçeği. *Uluslararası Hakemli Beslenme Araştırmaları Dergisi*. 2015;2(3):29-43. doi: 10.17362/DBHAD.2015310322.
- İnci, F. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin obezite önyargıları ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans tezi) Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Balalan E, Pirinççi E, Kara, TK. Sağlık bilimleri fakültesindeki öğrencilerin obez bireylere karşı önyargılarının incelenmesi. *F.Ü.Sağ.Bil.Tıp.Derg*. 2022;36(1)40-45.
- Çelik ÖM, Duran S. Trakya üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinde obezite ile ilgili önyargının ve sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumun değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*. 2022;16(4),690-698. doi:10.21763/tjfm.1133228.
- Pantenburg B, Sikorski C, Lupp M, vd. Medical students' attitudes towards overweight and obesity. *PLoS One*. 2012;7(11):e48113. doi: 10.1371/journal.pone.0048113.
- Andreyeva T, Puhl RM, Brownell KD. Changes in perceived weight discrimination among Americans, 1995-1996 through 2004-2006. *Obesity*. 2008;16(5):1129-1134. doi:10.1038/oby.2008.35.
- Yıldız M, Baysal HY. Prejudice against obesity in university students studying in health-related departments. *Perspect Psychiatr Care*. 2019;55(2):170-174. doi:10.1111/ppc.12314.
- Hayran O, Akan H, Özkan A, Kocaoğlu B. Fat Phobia of university students: Attitudes toward obesity. *Journal of Allied Health*. 2013 Fall;42(3):147-50.
- Çapar NÇ, Erbaş DH, Koç Bİ. Hemşirelerin Obez Hastalara Karşı Ön Yargı Durumlarının İncelenmesi. *Gevher Nesibe Tıp ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2023;8(Özel Sayı):840-845. doi:10.5281/zenodo.8404353.
- Merdol, DS. (2019). Yetişkin bireylerde obezite önyargısı ile yaşam kalitesi ve beslenme durumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans tezi) Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Usta E, Acar K, Aygün D. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin obeziteye ilişkin tutumları. *Electronic Journal of Vocational Colleges*. 2015;5(5): 46-53.
- Kasar KS, Akyol A. Hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının obezite önyargı düzeyine etkisi. *Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi*. 2019;16(2): 79-86. doi:10.5222/HEAD.2019.079.
- Terzi D, Kaya AŞ, Terzi B, Gündüz KE. Sağlık bilimleri bölümlerinde eğitime devam eden öğrencilerin obezite farkındalık ve ön yargı düzeylerinin değerlendirilmesi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Türkiye Klinikleri J Health Sci*. 2021;6:(4) 703-712. doi:10.5336/healthsci.2020-79833.
- Uyanık G, Yılmaz M, Şahin A. Sağlık bilimleri öğrencilerinin obezite ile ilgili önyargılarının belirlenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;2(1):48-58.